

At være eller ikke at være **En sprogpsykologisk redegørelse for brugen af kopula i dansk** **talesprog**

Julie Søndergård Jensen
Københavns Universitet

1. Indledning

“At være eller ikke at være?” er det store essentielle spørgsmål, Hamlet stiller sig selv i sin monolog i stykket *Hamlet* af William Shakespeare fra starten af 1600-tallet. Kopulaet i Hamlets spørgsmål, *at være*, bygger på sprogets måde at skabe eksistens og samhörighed med sig selv og andre. Det er en forbindelse; en forbindelse mellem subjekt og subjektsprædikat. Verballedet anses typisk af afgørende betydning for en ytring; grammatisk, semantisk såvel som pragmatisk. Alligevel udtales netop verballedet så ofte ikke i en kopularelateret ytring, at der findes et navn for det: *kopuladrop* (Kragelund 2015; Samtalegrammatik 2013; Pustet 2003). Dette gør sig gældende for kopulaverbet ‘at være’, hvortil nærværende artikel fokuserer på nutidsformen, det vil sige *er*. Det at kunne beskrive en eksistens eller en identitet er, hvad et kopulaverbum muliggør. Kopula er på denne måde med til at skabe en relation og et tilhørsforhold og skaber dermed en identifikationsramme i vores kommunikation. Inden for det sprogvidenskabelige forskningsfelt arbejdes netop med tilhørsforhold, eksistensskabelse og betydningen heraf i sprog. Med sproget danner vi os nogle grundlæggende forståelser og iagttagelser, der gør det muligt for os at kommunikere, på trods af at vi ikke læser hinandens tanker jf. psykologen William James’ (1890) teori om tankestrømme som personlige og individuelt kognitivt indlejret i os. Vi kan altså finde ud af at navigere i samtalen og mellem forskellige udtaler, hvilket er

med til at forme betydningen og dermed forståelsen af interaktionen. Med samtalen kan vi nærme os en tilstrækkelig fælles forståelse, *intersubjektivitet*, hvor vi i fællesskab kan forstå den verden, der forbinder os som mennesker. Det viser sig for talesproget, at strømmen af tale giver anledning til forskellige realiseringer af *er*, men hvordan nærmer vi os en tilstrækkelig fælles forståelse uden et verballed? Jeg vil i nærværende artikel undersøge, hvordan vores interaktion og forståelse af denne formes uden brug af et udtalt verbum i kontrast til et udtalt ét. Med et korpus af hverdagssamtaler er det muligt at finde sammenhænge, hvori kopula optræder i det danske talesprog. Det giver en indsigt i, hvorvidt kopulaverbet har en betydning for, hvordan vi som samtaledeltagere forholder os til hinanden i interaktionen. Herved vil denne artikel give et sprogpsykologisk indblik i, hvordan en tilstrækkelig fælles forståelse kan opnås i forbindelse med en kopularelateret ytring, hvad end *er* er udtalt eller ej.

2. Tidligere sprogforskning om kopula

Kopula er generelt et næsten udforsket område. På dansk, og især i dansk talesprog, er der indtil nu gjort minimale iagttagelser af dette grammatiske fænomen og overvejende ud fra et skriftsprogligt udgangspunkt. Her vil jeg kortlægge den grammatiske (skriftsproglige) baggrund for det danske kopula, inden den senere analyse vil belyse kopulaet i et talesprogligt perspektiv. Ordet *kopula* nedstammer fra det latinske substantiv for forbindelse, tilknytning og bånd. Et kopula er altså et ord brugt til at forbinde subjektet i en sætning med et prædikat (Pustet 2003). Funktionelle lingvister argumenterer for, at kopula er et non-verbalt prædikativt element, hvorved kopula beskrives som:

“[...] a linguistic element which co-occurs with certain lexemes in certain languages when they function as predicate nucleus. A copula does not add any semantic content to the predicate phrase it is contained in” (Pustet 2003:5).

Det vil sige, at det i sin form ikke tjener en verbalfunktion, men blot fungerer som forbindelse mellem sætningens subjekt og prædikat (Dik

1997; Hengeveld 1992; Pustet 2003). Kopula er ofte beskrevet som et verbum eller verbum-lignende ord, som modstiller sig de to andre verbum-grupper: intransitive verber og transitive verber. Jeg vil i denne artikel fokusere på kopulaformen *at være*, hvis verbalfunktion kan vises som 'MIN CYKEL ER RØD'. Forbindelsen findes her mellem nominalfrasen MIN CYKEL og adjektivprædikatet RØD, hvilket skaber betydningen af ytringen (Kroeger 2005:173-174). Herudover anerkendes på dansk også bl.a. *at hedde*, *at kaldes* og *at blive* som kopula, da disse indeholder lignende træk (Hansen & Heltoft 2011). Herefter henviser jeg med 'kopula' til 'at være', hvortil jeg fokuserer på præsensbøjningen, det vil sige *er*. Kopulaet – eller kopula-verbet, som det også omtales – fungerer som et verbum, da det bøjes i person og tid, og det er derfor også placeret på verbets plads i sætningen, hvortil det også kan fungere som hjælpeverbum (Christensen & Christensen 2014). *At være* bøjes, ligesom andre verber, i imperativ (*vær*), præteritum (*var*), perfektum (*har været*) og præsens (*er*). Da *være* er et statisk verbum, er det i præsens semantisk umarkeret. Det semantiske udtryk er altså placeret i sammenhæng med subjektet og prædikatet, og det udformer sig forskelligt, alt efter hvilket prædikat der er tale om. Kopula tjener ikke den samme funktion som andre fuldverber, fx *at have*, *at gøre* eller *at lægge*. Fuldverber som disse udtrykker en udførende handling, hvilket ikke i lignende omfang er tilfældet for kopulaet (Dik 1997:206; Hengeveld 1992:32). Skriftsprogsgrammatikker antager, at en sætning kun bærer en betydning, alene hvis der er et finit verbum til stede i sætningen. Herved anses verbet som den syntaktiske kerne i sætningen. Sætningen defineres herved med en neksus-dannelse som minimum: et subjekt og et verbum. Den generelle sætningsstruktur på dansk er SVO, subjekt – verbum – objekt. Dansk er et såkaldt V2-sprog, idet verbet i alle tilfælde i helsætninger er placeret som andet led, hvilket også gør sig gældende for kopula (Christensen & Christensen 2014, Hansen & Heltoft 2011). På lige fod med andre fuldverber er det derfor i skriftsproget grammatisk ukorrekt at undlade et kopula (Brøcker et al. 2012), modsat i talesprogets grammatik, hvor sproget belyses interaktionelt.

2.1 kopuladrop og nul-kopula

Talesproget og skriftsproget viser sig ikke altid at følge den samme grammatiske forståelse. Denne artikels teoretiske grundlag har indtil nu baseret sig på forskning af skriftsproget, da der stadig er gjort minimale iagttagelser om emnet i talesproget. Dette teoretiske grundlag vil jeg nu sammenholde med de iagttagelser, der er gjort for talesproget. Det viser sig nemlig for blandt andet danske talesprog, at man i en ytring kan undlade kopulariseringen, et såkaldt *kopuladrop* (se Kragelund 2005, Samtalegrammatik 2013, Pustet 2003). Jeg vil i dette afsnit fremlægge en teoretisk redegørelse heraf samt danne komparative linjer til begrebet *nul-kopula*.

Nul-kopula beskrives for sprog, der ikke har et morfosyntaktisk element for kopula. Det bliver herved en aktiv handling at indsætte et element af nul-kopula, (Ø), (Stassen 2013:1). Dermed er der plads til funktionen af kopula, men elementet er ikke til stede i sætningen. De semantiske forhold synes derfor at være placeret i prædikatet og ikke i selve kopula-verbet, hvilket herved som tidligere nævnt forekommer at være et semantisk tomt element uden konceptuel signifikans (Dik 1997; Hengeveld 1992). Det er grammatisk ikke muligt, at sætningen i tilfælde med nul-kopula indeholder noget, der har funktion som kopula, da subjektet og prædikatet i deres bøjning selv skaber denne funktion, hvilket ikke er tilfældet for dansk hverken på skrift eller i tale. Den funktionelle grammatik beskriver det konkret, ved at kopulaet er introduceret i de tilfælde, hvor kopulaet optræder, mere end at kopulaet er droppet/slettet i de tilfælde, hvor det ikke optræder (Dik 1997:199). Herved bevares den kopulariserende funktion i ytringen, altså at forbinde subjekt og prædikat. Simon Dik (1997) beskriver yderligere nul-kopula-elementet som et verbalt hul: en placering, hvori der angiveligt er noget verbalt på spil, men fraværet heraf skaber et hul; altså et tomt led i sætningen uden semantik og pragmatik. Dansk modstiller sig sprog med nul-kopula, da der stadig forekommer kopula både i dansk skriftsprog såvel som talesprog; også de steder hvor der kan forekomme et kopuladrop. Et fænomen som kopuladrop forudsætter hertil, at vi fra skriftsproget ved, at der burde være et kopula, hvorfor det kan benævnes som et 'drop'. Kopuladrop kan derfor modsat nul-kopula kun realiseres i sprog, der altid tager kopula. Begrebet kopuladrop forekommer hertil at være skriftsprogets

diktering af, hvordan sprog strukturalistisk er formet jf. Per Linells (2005) *The Written Language Bias in Linguistics*. Det er derfor ikke tilstrækkeligt at omtale undladelsen af det danske talesprogs kopula som hverken et nul-kopula (Stassen 2013) eller en sletning af kopula (Dik 1997), da der i sprog med sådanne fænomener er tale om en morfosyntaktisk konstruktion, der indsætter et element kaldet nul-kopula. Denne artikel ønsker at vise, i hvor høj grad en ytring gør sig forståelig til trods for et fraværende verbedel i forbindelse med et kopuladrop. Derfor vil jeg i næste afsnit gennemgå de forskellige realiseringer, som kopula kan have i dansk talesprog. Hertil vil en senere diskussion belyse, om fænomenet 'kopuladrop' er rammende for dens brug i talesproget.

2.2 De fire kopularealiseringer

Jeg vil i dette afsnit redegøre for kopulaets forskellige realiseringstyper, som findes i talesproget, hvor *er* ikke altid bare er *er*. Der er i talesprogsgrammatikken fundet tegn på flere forskellige realiseringer af kopula; fra et kopula, der opfører sig som i skriftsproget, til et kopuladrop, som tidligere nævnt er et komplet fonetisk fravær af kopula. Der findes derudover en lang række fonologiske realiseringer på vejen fra det ene til det andet udtryk. Det vigtigste her er, at de alle er realiseringer af kopula i deres essens, det er blot det fonologiske udtryk, der er forskelligt. På spektret nedenfor er en visualisering af udtalen og fraværet af kopula i interaktioner efter inspiration fra Mathias Kragelund (2015) og Samtalegrammatik.dk (2013)

Spektrum 1

Hamlets spørgsmål: "At være eller ikke at være?" bliver besvaret af Hamlet selv med: "det er spørgsmålet". Eller ville en moderne fortolkning mon blot lyde "det spørgsmålet"? Sprogvidenskabeligt

er spørgsmålet altså her: at være eller ikke at være *udtalt*, hvilket ovenstående spektrum viser.

Til venstre for midten vises en tilstedeværelse af kopula. Det yderste punkt er et *emfatisk* kopula, som fonetisk realiseres som en diftong: [ʼæʋ] (Schachtenhaufen 2013:129). I en skriftlig gengivelse af det talte jf. Jefferson (2004) vil det *emfatiske* kopula synliggøres ved understregning: er (Jefferson 2004:25). Til højre herfor er det *ikke-emfatiske* kopula, som altså er en tilstedeværelse af kopula men uden tryk. Denne realiseres fonetisk som enten en diftong eller en monoftong: [a] (Schachtenhaufen 2013:129). Herved er trykket den største fonetiske forskel på de to realiseringer på venstre side af spektret, da de begge fonologisk er kendetegnet ved konsonanttab i forhold til den skriftsproglige udformning. Til højre for midten vises fraværet af kopula. Her er placeret en kontraktion (jf. Labov 1969), hvor kopula i en fonologisk proces realiseres som en forlængelse af den udlydende vokal i ordet, der står nærmest forud for *er*. Dette vises i en skriftlig gengivelse vha. kolon jf. Jefferson (2004), hvor antallet af kolon afgør, hvor lang forlængelsen er (Jefferson 2004:25; Jensen 2012:95). Kopuladrop er placeret yderst til højre på spektret, hvorved der hverken findes et verbalt udtryk i ytringen eller en kontraktion af subjektet. Den fonetiske forskel på kontraktion og kopuladrop er derfor vokalforlængelsen i det foregående ord i kontraktionen, som ikke er udtrykt i et kopuladrop. Dog skal spektret ses som en dynamisk tilgang til brugen og fraværet af kopula, hvorved der på den ene og den anden side af spektret kan findes flere forskellige former for realiseringer. Midten adskilles herved kun af, om kopula-verbet er fonetisk til stede eller ej.

3. Metode og dataindsamling

Nærværende undersøgelse bygger på det sprogpsykologiske forskningsfelt, der altid spørger, hvad forholdet mellem sprog og forståelse er. Den sprogpsykologiske erkendelsesinteresse retter sig mod det tværvidenskabelige inden for sprogvidenskab og psykologi for at finde, hvordan det brugte sprog anvendes til at etablere forståelse mellem mennesker (Beck Nielsen 2012:9). Sprogpsykologi som forskningsfelt arbejder dialogisk, det vil sige, at den anerkender, at betydningsdannelser er situationelle, og at samtaledeltagerne

påvirker hinanden gensidigt (Linell 1998). På denne måde skabes der mening i det interpersonelle møde, idet vores tanker kommer til udtryk i det sprog, vi kommunikerer i samarbejde i interaktionen. Det analytiske arbejde i nærværende artikel vil være fokuseret om den sprogpsykologiske erkendelsesinteresse, hvor jeg undersøger *er* som verballed gennem sprogpsykologien for at finde svar på, hvordan vi som samtaledeltagere opnår en tilstrækkelig fælles forståelse både med og uden udtalt verballed. Undersøgelsen af den fælles forståelse vil i mine analyser fokusere på en pragmatisk og semantisk betydningsdannelse. Den sprogpsykologiske erkendelsesinteresse herfor anskuer den empiriske undersøgelse baseret på den interaktionelle lingvistik. Den interaktionelle lingvistik beskæftiger sig med det sprogvidenskabelige i interaktionen og har til formål at beskrive menneskers sprog, sådan som det bliver brugt i autentisk kommunikation, hvilket former talesproget (Steensig 2001:9). Analysen vil hertil basere sig på et begrebsapparat fra konversationsanalyse (CA). CA som analysetilgang opstod i 1960'erne anført af interaktionsforskeren Harvey Sacks med støtte af sociologerne Emanuel Schegloff og Gail Jefferson. Deres arbejde var baseret på en blanding af lingvistik og sociologi som videnskabsteoretiske tilgange med inspiration fra *etnometodologi* (Garfinkel 1967). Sacks, Schegloff og Jefferson (1974) fremlagde *turtagningssystemet* – et system, der inddeler samtaler i ture, idet de fandt samtaler at være sekventielt opbygget. Disse inddelinger skaber systematiske rammer for samtalen. Der er altså interaktionelle teknikker, vi som mennesker bruger til at være i verden, både i hvad vi gør, og hvad vi siger, hvilke kan skabe et samspil mellem mennesker og danne en fælles forståelse i samtalen (Garfinkel 1967; Steensig 2015).

3.1 Eksempelsamling

For at kunne danne generaliserbare antagelser om brugen af kopula i dansk talesprog har jeg dannet en eksempelsamling (for mere herom, se Steensig 2015). Jeg har for at finde et stort datamateriale gennemgået Samtalebanken (<https://samtalebank.talk-bank.org>), hvor en stor samling af samtaler ligger offentligt tilgængelig til brug i sprogforskning. Her fandt jeg fire ansigt-til-ansigt interaktioner med en varighed, der spænder fra 10 minutter og otte sekunder til

44 minutter og 37 sekunder med en samlet varighed på 1 time, 38 minutter og 36 sekunder for de fire interaktioner. De fire interaktioner blev udvalgt efter flere kriterier: antallet af deltagere, køn og alder. Samlingen består herved af to samtaler med to deltager og to samtaler med tre deltager, hvori både kvinder og mænd er repræsenteret i flere aldersgrupper. Identitetsmarkører såsom navn, bopæl og arbejdsplads, der kan lede tilbage til vedkommendes identitet, er alle anonymiseret, hvorfor pseudonavne er brugt. Alle interaktionerne er transskriberet med Jeffersons (2004) konventioner, det vil sige, at samtaler nedskrives for ikke kun at dokumentere, hvad der bliver sagt, men også måden, hvorpå det bliver sagt, bliver dokumenteret.

Samlingen gav 437 eksempler på brugen af kopularealisering. Dette har jeg fokuseret til 372 eksempler, udvalgt med de seks hyppigste ord, der kommer forud for kopularealiseringen. Nedenstående skema illustrerer fordelingen:

Forekommer før kopula:	Betonet kopula	Ubetonet kopula	Kontraktion	Kopuladrop
Jeg	2	3	0	3
Han	0	11	0	2
Det	33	12	44	146
Der	4	10	17	20
De	2	3	3	6
Så	3	2	3	25
[som førsteled]	7	10	0	0
I alt	51	51	67	203
	102		270	
	372			

Tabellen viser en overvægt af realiseringer uden udtalt kopula. Min eksempelsamling består af 51 tilfælde af både betonet- og ubetonet kopula, 67 tilfælde af kontraktioner og slutteligt 203 tilfælde af kopuladrop. Dette giver henholdsvis 102 tilfælde af verbalt udtalt kopula og 270 tilfælde af det fraværende kopula. Det er med udgangspunkt i følgende eksempelsamling, at jeg i næste afsnit vil analysere brugen af kopula interaktionelt for en dybere sprogpsykologisk forståelse heraf.

4. Analyse

Til analysen vil jeg gøre brug af eksempler fra min eksempelsamling med henblik på at komme nærmere en forståelse af, hvordan kopula fungerer som grammatisk enhed i det danske samtaleprog. I en nærmere gennemgang af min eksempelsamling finder jeg, at *er* indtræder i flere forskellige ytringssammenhænge. Disse sammenhænge varierer både pragmatisk og semantisk, hvorfor jeg for nærværende har navngivet og udvalgt tre sammenhænge: vurderinger, bekræftelser og præciseringer.

4.1 Vurderinger

I dette afsnit vil jeg belyse, hvordan kopula optræder i udførelsen af en vurdering, da kopula er relevant at belyse i en handlingssekvens, fordi det viser kopulaets funktion som verbum, der beskriver eksistentielle forløb. Vurderinger er i konversationsanalyse en handling (Levinson 2013), hvormed samtaledeltagere evaluerer og vurderer personer eller begivenheder, som bliver beskrevet i sekvensen. En taler hævder på den måde at have forståelse for og viden omkring det, vedkommende giver en vurdering af (Goodwin & Goodwin 1987; Pomerantz 1984). Den forbindelse, et kopulaverbum opsætter i sin grammatiske funktion, kan i en vurdering være med til at opsætte en relation mellem taleren og den eller det, der vurderes. Derfor vil jeg analysere, hvordan en handling kan formes uden brug af kopula, altså verballeddet, som ellers beskrives som ytringens orientering mod og beskrivelse af handlinger og begivenheder (Arndt 2013: 86). Dermed vil jeg også analysere den betydnings- og forståelsesforskel, der skabes mellem et udtalt kopula og et fraværende kopula. I eksemplet nedenfor ses en vurdering med et komplet fraværende kopula, som efterfølges af en vurdering med et betonet kopula:

Eksempel 1 – Preben og Thomas – 22.35-22.39

01 PRE:→ #e:j jamen det jo sørgeligt
02 PRE: jo [egentligt#]_
03 THO: [jamen ø::h]
04 PRE:→ #det er jo# sørgeligt.
05 THO: ja det er.
06 PRE: ikk å

Preben og Thomas er kollegaer. De sidder i en hjørnesofa i Prebens stue, drikker øl og ryger cigaretter. Ovenstående udklip er fra en sekvens, hvori Thomas indleder en historiefortælling om tre unge mennesker, der har mistet livet i en bilulykke. Preben bliver medfortæller, hvortil historiefortællingen afsluttes af ovenstående vurderinger fra Preben. Vurderingen i linje 01 og igen i linje 04 er altså skabt på baggrund af historiefortællingen om de tre unge menneskers bilulykke. Den første vurdering forekommer med et fraværende kopula og sidste vurdering med et betonet udtalt kopula. Der synes derfor at være en progression i gang, hvor markeringen af kopula i vurderingen i linje 03 er en markering og manifestering af vurderingen i linje 01. Den pragmatiske ramme, altså kopulaets betydning for handlingen, omkring de to vurderinger fra Preben er dermed i udvikling i takt med udviklingen af samtalesekvensen, hvorfor kopula-verbets grammatiske udtryk kan vise sig at være en måde, hvorpå en kontrast kan skabes mellem den første og den anden vurdering. Udviklingen skal her forstås således, at vurderingen i linje 04 udvider den pragmatiske ramme for afslutningen af historiefortællingen, hvorfor kopulaets udtryk bliver essentielt for udførelsen heraf. Det gør det, fordi det forstærker Prebens vurderinger. Vurderingen i linje 04 er en gentagelse af vurderingen i linje 01 med et nyt kopularelateret udtryk. De er begge dannet med adjektivprædikatet 'sørgeligt', som forekommer at være en markering af en negativ vurdering. Der bliver altså sat en forbindelse mellem et subjekt og et adjektiv, hvorfor funktionen af kopula bliver tydeliggjort, idet kopula som verbum fungerer som et forbinderled, hvormed der sættes en relation mellem subjekt og subjektsprædikat (Pustet 2003). Vurderinger med kopularealiseringer orienterer sig mod deltagerne i samtalen, idet vurderingen som handling bestræber sig herpå, da taleren praktiserer en viden om det, der vurderes. Denne viden kan gennem en bestemt kopularealisering vise samtaledelegaternes epistemiske ståsted, fordi vurderingen hermed placerer taleren i en handling rettet mod en modtager af vedkommendes viden (Heritage 2013). Dette er med til, at samtaledelegaterne kan nærme sig en tilstrækkelig fælles forståelse. Det ses i eksemplet her, at der kan skabes forbindelse mellem subjekt

og subjektsprædikat både med og uden et udtalt kopula, hvorfor det synes at have en pragmatisk betydning, om kopulaet er til stede i nærværende eksempel. Pragmatikken skal her placeres i sekvensens handlingsudvikling, idet Preben gentager sin vurdering og dermed giver den en ny virkelighed, hvormed Thomas erklærer sig enig. Når kopula er udtalt og betonet, forekommer det som en markering af den verbale funktion og dermed en tydeliggørelse af vurderingens valens, når denne modstiller sig en vurdering med et komplet fravær af kopula.

Min eksempelsamling, som vist i skemaet i forrige afsnit, viser med 235 ud af 372 eksempler en stor overvægt af ordet *det* foran en kopularealisering. Det kan tyde på, at pronominet *det* forekommer enkelt til at vokalforlænge eller efterfølgende at undlade et kopula jf. det fonetiske miljø i *det* ['de], som forekommer med vokalisk udlyd forinden kopulaets vokaliske træk, som i sammenhængende tale ofte kan forekomme sammensmeltende. Vurderingen i linje 04 er derfor både mulig at udtrykke uden udtalt kopula eller med en vokalforlængelse, dog formulerer Preben sig med et betonet kopula som kontrast til fraværet i linje 01, hvorfor der synes at være en pragmatisk begrundelse herfor. En pragmatik, der viser sig ved gentagelsen af vurderingen, hvorved vurderingen bliver forstærket, da det synes markeret, at emfasen er placeret i kopulaet. Dette skaber en tydelig kontrast mellem den første og den anden vurdering, idet samtalesekvensen videreudvikles, samtidig med at det verbale udtryk i kopulaverbet skifter, hvorfor det betonedede kopula er med til at manifestere vurderingens gennemslagskraft og understregning heraf.

4.2 Bekræftelser

Det er samtaleorganisatorisk præfereret at deltage i samtalen ved at forholde sig til, hvad turen forinden har indeholdt (Sacks 1987). Konversationsanalysens begreb om præference foreskriver, at man henvender sig til det typiske og dermed umarkerede valg for samtalesituationer. Her følges der altså nogle principper, der afgøres af måden, hvorpå vi handler i samtalen (Pomerantz & Heritage 2013). Med dette forstås analyserne i dette afsnit som værende en handling foretaget på baggrund af en foregående ytring eller sekvens, hvormed

en samtaledeltager udviser enighed og accept. For nærværende bruger jeg betegnelsen 'bekræftelse', hvorved der for interaktionen er en gensidig enighed mellem samtaledeltagerne, hvilket jeg sætter i forbindelse med definitionen på en bekræftelse. I dette afsnit vil jeg belyse dette ved brugen af adjektivprædikatet rigtig(t), hvor det i min eksempelsamling tager følgende former: *det rigtig, det rigtigt, det da rigtigt, det rigtig nok, de:t da rigtigt, de:t rigtigt ja, de:t rigtig og de:t rigtigt*. Tendensen til brugen af denne bekræftelse i samtalen observerede jeg, fordi de udelukkende realiseres ved et fravær af kopula – enten ved en kontraktion af ordet 'det' eller ved et komplet fravær af kopula, som i eksemplet nedenfor:

Eksempel 2 – Gamle dage – 09.46-09.53

01 LIS: han har ikk den (.) ø:::h erindring.
 02 KIR: nej
 03 LIS: på papiret eller hva [man ska] si[ge]_
 04 ANN: [ne::j] [n]
 05 ANN: [e:j]
 06 KIR:→ [det] rigtigt.
 07 LIS: ·hhh o::g- og vi: oss blevet ældre ikk ogs_

Lis har forinden uddraget her startet en historiefortælling om, at jo ældre man bliver, jo mindre tydelig er aldersforskellen mellem mennesker. Lis fortsætter sin historiefortælling ved at fortælle om sine børn, idet de ikke husker de samme ting, da de ikke er jævnaldrende. Det viser sig i fortællingen, at de to børn heller ikke har det samme forhold til minder og erindringer. Hertil fortæller Lis, at Marco ikke husker minder og hændelser i sammen grad som Camille gør, da Camille erindrer ved at kigge på billeder. Dette leder til Lis' tur *han har ikk den ø:::h erindring*, som Kirsten senere bekræfter hende i med frasen *det rigtigt* i linje 06. Forinden denne bekræftelse fra Kirsten har både Kirsten og Ann responderet med minimalrespons, hvor de har udtrykt et eller flere *nej* i linje 02 og 04 i overensstemmelse med Lis' negation, *ikk* i linje 01. Hermed erklærer både Kirsten og Ann sig enige i, at Lis' familiemedlem Marco ikke har *den ø:::h erindring*. Dette skaber en affiliering mellem de tre samtaledeltagere, idet de tilslutter sig hinanden, som styrker Lis' ytring på trods af ordsøgningsmarkøren i linje 03 (Lindström & Sorjonen 2013). Det ses på denne måde, at

alle samtalepartnere er enige om udsagnet, idet Kirsten udtrykker *det rigtigt*, hvilket kan være tegn på, at denne type bekræftelse også er medvirkende til, at samtaledeltagerne er i alignment.

Med Kirstens brug af bekræftelsen *det rigtigt* i linje 06 viser hun Lis, at hun anerkender hendes historiefortælling og *viser* dermed en forståelse for det, der blev sagt heri jf. Sacks begreb om *shown understanding* (Heritage 2007), idet Kirsten samtaleorganisatorisk anerkender Lis' ytring og bekræfter denne med adjektivet *rigtigt*. Forståelsen er derudover også placeret i ordet *det*, som er et foreløbigt subjekt, der fungerer som en anafor, hvilket forbinder Lis og Kirstens ture. Da de på denne måde snakker om det samme subjekt, skaber de en gensidig enighed. Dette er med til at definere bekræftelsen, hvormed Kirsten altså bekræfter Lis i sin historiefortælling. Efter Kirstens bekræftelse tager Lis igen turen i linje 07, hvor hun starter sin ytring med konjunktionen *å*, hvilket sætter denne tur i forbindelse med turen i linje 01 og 03 jf. James (1890) teori om konjunktioner som bindeled mellem tankestrømme, hvorfor *å* starter en ny tur på baggrund af, hvad der er gået forud i sekvensen jf. Sacks (1987).

Turkonstruktionsenhederne *det rigtigt* og *de:t rigtigt* fundet i eksempelsamlingen viser derudover også at kunne hentyde til, om noget er rigtigt modsat at være forkert jf. sproglig polyfoni, da der ikke i lignende grad findes eksempler på hverken *det forkert* eller *de:t forkert*, da det derudover netop ses som værende præfereret ikke at modstille sig ens samtalepartnere (Pomerantz & Heritage 2013). Adjektivprædikatet *rigtigt* får herved en funktion, da den ikke søger et modsynspunkt, men rettere en forståelse mellem samtaledeltagerne, der udviser en anerkendelse af ytringen forinden. Adjektivprædikatet får derudover også den semantiske funktion at bekræfte både samtaledeltageren og dennes ytring, idet samspillet mellem *det* og *rigtig(t)* fremstår forståeligt uden udtalt verballed. Det viser sig yderligere for bekræftelser, at fraværet af kopula-verbet findes normalt for interaktionen, hvorfor der ikke er brug for en yderligere indsættelse af kopula. eksempelsamlingen viser nemlig ingen bekræftelser af denne slags ytret med et udtalt *er*, men udelukkende med et fravær af kopula; enten som kontraktion eller et komplet fravær. Det kan derfor siges, at de to realiseringer af fravær af kopula er i fri variation (Labov 2008), som henviser til, at realiseringstyperne, når det kommer

til bekræftelser, er lingvistisk ens, hvorfor forskellene i udtale ikke fører til en betydningsforskel, og derfor bruges de under samme omstændigheder.

4.3 Præciseringer

I dette afsnit vil jeg analysere et udtryk brugt sekventielt som en intersubjektivisk *præcisering*, hvori der udtrykkes en enighed til det, der bliver udtrykt i sekvensens første pardel, hvorfor sådanne udtryk oftest forekommer som enten en anden pardel eller en post-udvidelse. Udtrykkene realiseres som: (*jamen*) *det er det*, *de:t det jo*, *de:t jo det*, (*ja*) *det jo det*, *det da det*, (*jamen*) *det (jo) det*. Herved ses de udtrykt med betonet kopula, kontraktion og komplet fravær. Dét, der synes at blive præciseret i disse syntagmer, er intersubjektiviteten, hvorved sekvensen udvikles eller afvikles. Præciseringer som disse kan forekomme at være synonyme på udtryk såsom *præ:cis*, *lige præcis* og *lige nøjagtig*; jeg afstår dog fra at sammenligne udtrykkene. Præciseringer som *det (er) det* kan både forekomme i position som en anden pardel eller sekvensfinalt som i eksemplet nedenfor:

Eksempel 3 – Anne og Beate – 08.42-08.53

01 BE: så er jeg ude ·hh af stand til at overtale
02 BE: ham eller stå du ved og ligeso[m (.)]
03 AN: [#ja: #]
04 BE: appellere til ham i [min fy]siske person ikke
05 AN: [##ja: #]
06 AN: og totalt nedgjorde ham
07 AN: [det var ham der ville se ham der morten]
08 BE: [((host))]
09 (0.5)
10 AN: dj ting [der]
11 BE: [j_a]
12 (.)
13 BE:→ det jo det?
14 (.)
15 BE:→ det jo det

I eksemplet overfor ses Beate i færd med at fortælle Anne om en begivenhed, hvor en fælles bekendt ikke kom hjem til Beate som

ellers aftalt, idet han er taget hjem til sig selv, hvilket får Beate til at udtrykke sig i linje 01-02. Hertil udviser Anne minimalrespons i linje 03, som tegn til, at Beate kan fortsætte. Dog er det Anne, der fortsætter herefter og færdiggør Beates fortælling, hvor det fremkommer, at Anne også kender personen, der refereres til. Annes tur består af flere turkonstruktionsenheder; først færdiggør hun Beates fortælling med et forbindende adverbium *og*, hvorefter hun konstaterer, at deres fælles bekendt ville se *ham der morten dj ting der* efter den fest, de begge var til forinden. Dette giver hende en tilknytning til Beates historiefortælling, hvor Anne dermed bliver medfortæller og en aktiv del af fortællingen (Mandelbaum 2013). Beate inddrager Anne i fortællingen af historien ved to gange at ytre *det jo det* som anafor til og præcisering af, hvad Anne har afsluttet Beates historie med. Her medgives det spørgende i, hvorfor manden fra historien ikke er taget med hjem til Beate, idet begge pronominer forekommer som anaforiske referencer til, hvad der blev sagt forinden. Anne og Beate er enige i nedgørelsen af den omtalte mand, idet Beate bekræfter Annes udsagn, og herved udtrykker *præcis* det forløb, Anne også ytrede i turen forinden.

Beates præciseringer forekommer sekvensfinalt, hvilket vil sige, at hun lægger op til at afslutte sekvensen, efter at Anne har afsluttet historiefortællingen. Anne tager turen efter en pause på 0,5 sekund efter Beates sidste gentagelse og skifter retning på samtaleindhold, hvilket starter en ny sekvens. Præciseringen forekommer herved udtømmende for sekvensen, da den information præciseringen modificerer, er placeret i turen forinden, hvorfor præciseringen har en anaforisk reference til turen forinden. Herved kan præciseringen forstås som semantisk tom og derved udtømmende for sekvensen. Det vil sige, at den forekommer uden sprogligt indhold, der skaber en betydning for samtaleindholdet videre forløb. Præciseringen forekommer altså for begge samtalepartnere at være et signal til, at sekvensen er udtømt, og begge parter forekommer dermed færdige med sekvensen. Det semantiske udgangspunkt ligger altså i turen inden, da der herefter udfases med præciseringen, hvorfor kopula i dette tilfælde ses som en tom grammatisk enhed, og derfor ikke tildes en semantisk funktion, idet den er udeladt jf. Dik (1997). Derved ses det i dette eksempel,

at præciseringer med *det det* med et komplet fravær af kopula kan være med til at færdiggøre en sekvens som en præ-lukning (eng. *pre-closing*, Schegloff & Sacks 1973). Herved afvikles sekvensen, idet taleren udfylder et sted i samtalen, hvori der ikke produceres noget kohærent med emnet eller initieres en tur med et nyt emne. Emnet synes at være udtømt, hvorfor præciseringen udtrykkes som en præ-lukning. Dette modstiller sig eksemplet nedenfor, hvori kopula er betonet, hvorfor det giver et andet udtryk:

Eksempel 4 – Preben og Thomas – 02.48-02.52

01 PRE: de::t #lækker# nok_
 02 PRE: [at få børne]børn.
 03 THO: [det dejligt]
 04 THO: ja
 05 PRE:→ det er det bare
 06 THO: [jo ()]
 07 PRE: [nåmen det varer l]ænge for dig endnu jo
 08 PRE: in[den du når så langt]
 09 THO: [·hhh det gør det]

I eksemplet her ytrer Preben sin positive tilkendegivelse af at få børnebørn, som Thomas kvitterer med en positiv andenvurdering jf. afsnit 4.1 om vurderinger. Dog ses det også i linje 07-08, at Thomas ikke selv har børnebørn, hvorfor han med sin vurdering opstiller en irreal om, hvordan han tror, det må være. Preben former hertil en præcisering med *det er det bare* for at vedkende sig Thomas' vurdering. Denne præcisering er formet med et betonet kopula, hvilket modstiller sig det foregående eksempel med et fraværende kopula, hvorfor denne præcisering synes at forekomme som, hvad Stivers (2005) kalder en modificeret gentagelse (eng. *modified repeat*). En modificeret gentagelse er netop kendetegnet ved, at trykket ligger på det markerede kopula, hvorfor informationen er placeret i selve præciseringen ved dette eksempel, hvortil de to pronominer begge angiver anaforiske referencer til det, der er sagt forinden. Her virker de anaforiske til dét, Thomas udtrykker vurderende i linje 03. Preben kunne altså også have valgt at ytre de præcise ord, som Thomas ytrer, men modificerer dette, hvilket ligger i de to pronominer, hvorfor han har brugt det betonedede

kopula til at udtrykke sin egen ytring. Preben vedkender sig herved Thomas' vurdering.

Preben og Thomas finder altså hinanden gennem den modificerede gentagelse fra Preben i linje 05, fordi denne i sin form som præcisering frembringer en intersubjektivitet med de samme pragmatiske udtryk. Det betonedede kopula hjælper her med at forbinde Prebens præcisering med Thomas' vurdering i den foregående tur, hvorfor det kan tyde på, at Preben anmoder om de epistemiske rettigheder heraf (Heritage 2013; Olesen 2019). I sprogpsykologien søger vi at finde en fælles forståelse mellem mennesker og i interaktionen – en intersubjektivitet. I gentagelser som denne finder to subjekter, altså to samtaledeltagere, en fælles forståelse gennem genkendelighed over for det sagte og en udtrykt og præciseret enighed modificeret i ét bestemt udtryk. Forståelsen er placeret i en udtrykt enighed med og accept af og for ens samtalepartner. Derved kommer den modificerede gentagelse til at spille en rolle for det videre sekventielle forløb i samtalen, hvorfor det for samtaledeltagerne er en aktiv forståelse, der er blevet modificeret i anden part i sekvensen. Det er hermed en mulighed for anden-taleren at vise, at vedkommende ønsker en rettighed til det, der er blevet udtrykt af første-taleren. I en kopularelateret ytring som denne kan dette udtrykkes ved et udtalt *er* modsat eksempel 03, hvor kopula er fraværende.

Intersubjektiviteten forstås sådan, at det lige så godt kunne være Preben med den modificerede gentagelse, der kunne lave den vurdering, som Thomas udtrykker. Herved vedkender Preben sig det samme epistemiske ståsted som Thomas (Stivers 2005). Kopulaet er i denne præcisering betonet, hvilket modstiller sig den foregående præcisering fra Beate, hvor kopulaet er fraværende. Emfasen og dermed også den semantiske funktion som verbal markering er derfor i dette eksempel placeret i kopulaet, idet den indeholder markeringen af en vurdering. Herved forekommer denne som en modificeret gentagelse, idet den markerer og dermed gentager indholdet af den foregående tur. Denne præcisering modstiller sig eksempel 3, idet denne udtrykt uden verbalt kopula placerer det semantiske indhold i den foregående tur. Informationen er dermed for dette eksempel rykket videre, hvormed den er med til at videreudvikle sekvensen. Det viser sig også, at der i min eksempelsamling ingen eksempler er på præciseringer med udtalt

ubetonede kopula. Enhver præcisering udtrykt med et verbalt kopula er altså betonet, hvilket tydeliggør markeringen af kopula, når denne forekommer. Dette er endnu et argument for, at præciseringen i linje 05 er med til at opbygge sekvensen, hvor den videreudvikler vurderingen fra Thomas og skaber mulighed for Preben til at tage turen igen i linje 07.

5. Diskussion

Det komplette fravær af kopula er som tidligere nævnt kaldet *kopuladrop*, men giver det egentlig mening at kalde et komplet fravær af kopula-verbet for et *kopuladrop*?

Min eksempelsamling viser en overvægt af kopula-fravær. Et komplet fravær forekommer i 54,6% (n=203) af de 372 tilfælde, hvortil de tre andre nedslag på spektret (jf. spektrum 1) fordeler sig på de resterende 45,4% (n=169). Ud fra de indsamlede samtalesekvenser ses altså en tilbøjelighed til at undlade kopula i langt flere tilfælde, end det udtales, hvorfor jeg vil diskutere, om fænomenet er berettiget til at hedde et *kopuladrop*. Det synes derfor at være en diakron diktering at kalde fænomenet et *kopuladrop*, da eksempelsamlingen viser tegn på en almindelighed ved at udelade et sådant verbum, idet der i henhold til talesproget ikke droppes et kopula (jf. afsnit 2.1). Det synkrone perspektiv ser dermed, at flere talesprogsgrammatiske forhold spiller ind i brugen af kopula generelt. Jeg ser herved for talesprog en dynamisk brug af kopula. Et begreb som *kopuladrop*, der beskriver et fravær af en kopularealisering, er skriftsprogets diktering af, hvordan sprog strukturalistisk er formet jf. Linells (2005) *The Written Language Bias in Linguistics*. Men min eksempelsamling (jf. skema 1) viser, at det ikke er skriftsproget der dikterer talesprog, men at det er talesproget selv, hvilket også er bredt anerkendt blandt størstedelen af talesprogsforskere (Arndt 2013; Steensig 2001). Skriftsprogets præskriptive tilgang vil markere eksempler uden udtalt kopula som grammatisk ukorrekte, men i min eksempelsamling er disse en del af sekvenser, der ofte udføres – endda med forståelighed. Det peger derfor på, at en sætnings grammatiske ukorrekthed i skriftsproget ikke er synonymt med manglende forståelse i talesproget. Hertil kan fænomenologen Alfred Schutz' (1953) begreb om *common sense*

illustrere en forudsætning om, at vi lader os forstå og søger forståelse. Der er en iboende forståelse for vores tilegnelse af sprog og derfor en søgen efter intersubjektivitet. I talesproget kan der være flere grammatiske korrekte, altså forståelige, måder at udføre et kopula på, da det er helheden, der afgør, om det er forståeligt. Det er dog ikke kun i fraværet af kopula, at vi kan finde svar på fænomenet kopuladrop. Kopuladroppets modpol er de verbalt udtrykte kopula – især det betonedede kopula viser sig at have en modstillende position. Der forekommer altså på spektrum 1 en stor variation fra fraværet af kopula til tilstedeværelsen af kopula. Kopula, der realiseres, som det ville blive udtrykt i skriftsprog, er nemlig også til stede i min eksempelsamling, hvorfor der med fænomenet kopuladrop altså ikke er tale om en negligeret af det udtrykte kopula.

Som tidligere nævnt forekommer det med stor hyppighed i min eksempelsamling at udelade *er* i ytringer, så har vi overhovedet brug for et kopula i vores sprog, når det som oftest er fraværende? Ovenstående analyser viser, at det er muligt at skabe en tilstrækkelig fælles forståelse i en ytringssekvens både med og uden et udtalt verballeret, hvorfor det kan argumenteres, at kopula i sin essens er kopula i alle dens realiseringstyper jf. spektrum 1. Alle realiseringer af kopula viser sig at kunne bruges til at udtrykke en forståelse mellem samtaleparterne, hvorfor det ikke forekommer samtaleorganisatorisk problematisk at udelade et kopula til trods for, at det strider mod skriftsprogsgrammatikken. Ifølge sprogforskeren Herbert Grice (1975) forklares dette ved talesprogets behov for at være simpelt og klart. Her kan hans to maksimer om kvantitet og manér i lyset af brugen af kopula anvendes til at forstå, at en ytring bør indeholde dét, der skal til for at kunne skabe en forståelse og hverken mere eller mindre. Jf. Grices (1975) maksime for kvantitet kan det diskuteres, om sprogets videreudvikling danner et totalitært fravær af kopula, idet det i visse tilfælde forekommer som den mest simplificerede form. Hvis fraværet vedholder sig i størstedelen af udtryk med kopula, kan dette forekomme på sigt at være det foretrukne. Dette er også et argument for, at kopula ikke synes at blive 'droppet' som begrebet *kopuladrop* foreskriver.

Tidligere forskning har vist, at fravær af et kopula-verbum kun forekommer at kunne lade sig gøre med præsensbøjningen *er* af *at være*. Ovenstående analyser har vist, at til trods for et komplet fravær af *er* i de fleste tilfælde i eksempelsamlingen, så kan kopula ikke undværes fuldstændigt i det danske sprog, da det er i modsætningerne, det viser sig relevant. Jeg bemærker hertil, at de fire overordnede realiseringer af kopula (jf. spektrum 1), alle er former af det samme kopula i deres essens, hvortil det fonetiske udtryk har betydning for, hvordan den semantiske forståelse af den kopularelaterede ytring kommer til udtryk. Dermed kan en kopularelateret ytring have et semantisk udtryk til trods for fraværet af verballed. Der er dermed forskel på at udelade og undvære et verbum. Der bliver skabt forskellige verbale udtryk, alt efter om der er et udtalt verbum til stede eller ej. De ovenstående analyser har vist, at der forekommer en tilstrækkelig fælles forståelse fra samtaledeltagerne ved alle realiseringer af kopula; det forekommer derfor også samtaleorganisatorisk uproblematisk at undlade verballedet. Herved kan det argumenteres, at talesproget dikterer talesproget. Den sammenhængende tale synes at flyde upåvirket heraf, og forståelsen synes at være til stede i ethvert tilfælde. Et komplet fravær af kopula er altså ikke en tilfældighed men en del af vores sprog, som ikke lader til at påvirke forståelsen af samtalen.

6. Konklusion

“At være eller ikke at være – udtalt?”: En modificering af Hamlets spørgsmål fra det 17. århundrede giver et billede af brugen af kopula i dansk talesprog i det 21. århundrede, trods det med stor sandsynlighed ikke var dét, Shakespeare havde i tankerne. Jeg har i denne artikel givet et sprogpsykologisk indblik i brugen af kopulabøjningen *er*. Jeg har herved kortlagt, hvordan *er* benyttes i hverdagssamtaler, hvortil jeg konkluderer følgende:

Kopula er et verbumslignende ord, der skaber forbindelser, som viser sig at blive udtrykt med en række forskellige realiseringer. Det giver en tilknytning i ytringen, som kan findes både med og uden udtalt verballed i en kopularelateret ytring. Denne artikel viser, at kopula ikke blot er kopula, idet der findes flere forskellige realiseringer af kopula i talesproget. En kopularelateret ytring kan dannes på forskellig

vis, både med og uden udtalt verballed, hvortil den intersubjektive forståelse er bevaret mellem subjekt og prædikat. Alle realiseringer af kopula er i deres essens kopula; det er blot det fonetiske udtryk, der ændres. Jeg har ved hjælp af konversationsanalytiske begreber undersøgt tre sammenhænge, hvori kopula hyppigt optræder: vurderinger, bekræftelser og præciseringer. Jeg konkluderer herudfra, at kopula bruges alsidigt i dansk talesprog, da det forekommer at have forskellige funktioner i forskellige pragmatiske miljøer. Der er for vurderinger en relation mellem subjektet og prædikatet, som forekommer efter et udtalt kopula eller et verbalt hul, hvori kopula er fraværende. Det er altså i relationen mellem subjektet og dens prædikat, at funktionen af kopula opstår. Ved udførelsen af bekræftelser har jeg fremlagt, at disse kun foretages med et fravær af kopula, hvortil disse bruges til at vise en enighed mellem samtalepartnere for at samarbejde i samtalen og herved anerkende den foregående tur. Slutteligt har jeg for præciseringer fundet, at det komplette fravær af kopula og det betonede kopula viser sig at være modsætninger, idet der i emfasen ligger en verbal markering, som fraværet ikke på samme måde påskriver sig. Herved har fraværet af kopula og det udtalte kopula forskellige formål, idet de interaktionelt bruges forskelligt. Kopula er i sin funktion en forbindelse mellem subjekt og subjektsprædikat, men viser sig ligeledes at være en forbindelse samtalepartnere imellem som en mulighed for at kunne skabe et samarbejde og en tilknytning, idet *er* forekommer at beskrive en eksistens og færden i verden. Kopula kan som tidligere beskrevet bruges i forskellige sammenhænge, hvoraf den pragmatiske funktion skifter. Jeg har gennem eksempelsamlingen kvantitativt vist, at størstedelen af ytringer med kopula er udtrykt uden et udtalt kopula. Tidligere forskning beskriver dette som et *kopula-drop*. Jeg har dog med nærværende artikel diskuteret, hvorvidt sådan et begreb har rødder i skriftsprogsgrammatikken, hvilket ikke tillader at lade talesproget beskrive sig selv. Derved er der ikke tale om et *drop* af kopula, men blot et fravær, som modstiller sig et udtalt kopula. Vi kan dermed i dansk talesprog sagtens undlade et kopula, men vi kan ikke undvære det. Kopula forbinder eksistenser og skaber altså en samhørighed mellem to elementer, om det er udtalt eller ej.

Litteratur

- Arndt, Hans (2013) *Sproget. Hverdagens mirakel*. 4. udgave. Århus: Aarhus Universitetsforlag.
- Beck Nielsen, Søren (2012) *Sprogpsykologi – det teoretiske grundlag*. Frederiksberg: Samfundslitteratur.
- Brøcker, Karen Kiil, et al. (2012) Samtalesprogets grammatik. Fire fænomener og nogle metodiske overvejelser. *NyS – Nydanske Sprogstudier* 42:10-40.
- Christensen, Lisa Holm og Robert Zola Christensen (2014) *Dansk grammatik*. 3. udgave. Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Den Danske Ordbog: <https://ordnet.dk/ddo/ordbog>. Tilgængeligt 04. 03. 2020 og 06.04.2020
- Dik, Simon C. (1997) *The Theory of Functional Grammar*. (vol 1). Berlin og New York: Mouton de Gruyter.
- Garfinkel, Harold (1967) *Studies in Ethnomethodology*. Kapitel 2: Studies of the Routine Grounds of Everyday Activities. Polity Press:35-75.
- Goodwin, Charles og Marjorie Harness Goodwin (1987) Concurrent Operations on Talk: Notes on the Interactive Organization of Assessments. *IPRA Papers in Pragmatics* 1(1):1-54.
- Grice, Herbert Paul (1975) Logic and Conversation. Cole et al. (red.). *Syntax and Semantics 3: Speech arts*. Cambridge: Academic Press.
- Hansen, Erik og Lars Heltoft (2011) Grammatik over det danske sprog (1.udg., 2. ops.). Odense: Syddansk Universitetsforlag.
- Heritage, John (2007) Intersubjectivity and progressivity in person (and place) reference. Stivers, Tanya og Nick J. Enfield (red.). *Person Reference in Interaction: Linguistic, Cultural and Social Perspectives*. Cambridge: Cambridge University Press:255-280.
- Heritage, John (2013) Epistemics in conversation. Stivers, Tanya og Jack Sidnell (red.) *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Blackwell:370-394.
- Heritage, John og Raymond, Geoffrey (2005) The Terms of Agreement: Indexing Epistemic Authority and Subordination in Talk-in-Interaction. *Social Psychology Quarterly* (68-1):15-38.
- Hengeveld, Kees (1992) *Non-verbal predication: theory, typology, diachrony*. Berlin: Mouton de Gruyter.
- James, William (1890) The Stream of Thought. *The Principles of Psychology*. New York: Dover Publications, Inc.:224-273.
- Jefferson, Gail (2004) Glossary of transcript symbols with an introduction. Lerner, Gene (red.). *Conversation Analysis: Studies from the First Generation*. Philadelphia: Benjamins:13-23.

- Jensen, Per Anker (2012) Grænsefladen mellem fonologi og syntaks. Evidens fra *er*-kontraktion og enhedstryk i dansk. *NyS – Nydanske Sprogstudier* 42:92-115.
- Kragelund, Mathias Høyer (2015) Når 'er' ikke er der – en morfologisk undersøgelse af et dansk talesprogsfænomen. *Skrifter om Samtalegrammatik*. 2(5):1-18.
- Kroeger, Paul R. (2005) *Analysing Grammar – An Introduction*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Labov, William (1969) Contraction, Deletion, and Inherent Variability of the English Cop-ula. *Language* 45(4):715-762.
- Levinson, Stephen C. (2013) Action Formation and Ascription. Tanya Stivers og Jack Sidnell (red.). *The Handbook of Conversation Analysis*:103-130. Oxford: Blackwell.
- Lindström, Anna og Marja-Leena Sorjonen (2013) Affiliation in Conversation. Tanya Stivers og Jack Sidnell (red.). *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Blackwell:189-207.
- Linell, Per (1998) *Approaching Dialogue – Talk, interaction and contexts in dialogical perspectives*. Amsterdam: John Benjamin Publishing Company.
- Linell, Per (2005) *The Written Language Bias in Linguistics. Its nature, origin and transformations*. New York: Routledge.
- MacWhinney, Brian og Johannes Wagner (2010) Transcribing, searching and data sharing: The CLAN software and the TalkBank data repository. *Gesprächsforschung*, (11):154-173.
- Mandelbaum, Jenny (2013) Storytelling in conversation. Tanya Stivers og Jack Sidnell (red.). *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Blackwell:492-507.
- McGregor, William (2003) The nothing that is, the zero that isn't. *Studia Linguistica* 57(2):75-119.
- Olesen, Mads Emil (2019) Det' lige præcis det – En samtaleanalytisk undersøgelse af præcis og lignende udtryk som bekræftelse i dansk samtaleprog. *Skrifter om Samtalegrammatik* 6(3):1-70.
- Pomerantz, Anita (1984) Agreeing and disagreeing with assessments: some features of preferred and dispreferred turn shapes. Atkinson, John Maxwell og John Heritage (red.). *Structures of social action*. Cambridge: Cambridge University Press:57-101.
- Pomerantz, Anita & John Heritage (2013) Preference. Stivers, Tanya og Jack Sidnell (red.). *The Handbook of Conversation Analysis*. Oxford: Blackwell:210-228.
- Pustet, Regina (2003) *Copulas – Universals in the Categorization of the Lexicon*. Oxford: Oxford University Press.

- Sacks, Harvey (1987) On the Preferences for Agreement and Contiguity in Sequences in Conversation. Graham Button og John Lee (red.). *Talk and Social Organisation*. Clevedon: Multilingual Matters:54-69.
- Sacks, Harvey, Emanuel Abraham Schegloff og Gail Jefferson (1974) A Simplest Systematics for the Organization of Turn-Taking in Conversation. *Language* 50:696-735.
- SamtaleBanken. u.å. <https://samtalebank.talkbank.org> tilgået 3. februar 2020.
- Samtalegrammatik.dk (2013) *Kopuladrop*. URL: <https://samtalegrammatik.dk/opslag/artikel/kopuladrop/> tilgået 21. 02. 2020.
- Schachtenhaufen, Ruben (2013) *Fonetisk reduktion i dansk*. Ph.d afhandling, København: Copenhagen Business School.
- Schegloff, Emanuel Abraham og Harvey Sacks (1973) Opening up closings. *Semiotica* 8[4]:289-327.
- Schutz, Alfred (1953) Common-Sense and Scientific Interpretation of Human Action. *Philosophy and Phenomenological Research*, 14(1):1-38.
- Sidnell, Jack (2010) *Conversation Analysis. An Introduction*. Oxford: Wiley-Blackwell.
- Stassen, Leon (2013) Zero copula for predicate nominals. M. Dryer & M. Haspelmath (red.). *The World Atlas of Language Structures Online* (WALS). Leipzig: Max Planck Institute for Evolutionary Anthropology.
- Steensig, Jakob (2001) *Sprog i virkeligheden – Bidrag til en interaktionel lingvistik*. Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.
- Steensig, Jakob (2015) Konversationsanalyse – ti grundprincipper og seks metodiske trin. Svend Brinkmann og Lene Tanggaard (red.). *Kvalitative metoder og tilgange – en grundbog*. 2. udgave. København: Hans Reitzels Forlag:321-347.
- Stivers, Tanya (2005) Modified repeats: One method for asserting primary rights from second position. *Research on language and social interaction* 38(2):131-158.